

Saksbehandler: Liv Janne Dehlin/generalsekretæren

Referanser: KM 2.7/03

Saksdokumenter:

Referat fra møte mellom KN/MKR/KUI 27.11.03 (vedlagt)

Forslag til samarbeidsavtale mellom Den norske kirke og Kirkens Nødhjelp (vedlagt)

Brev fra KN: Representasjon ved biskop i Kirkens Nødhjelps representantskap (vedlagt)

Samarbeid Kirkens Nødhjelp/Mellomkirkelig råd

Sammendrag

1. Fornyelse av samarbeidsavtale

Representanter fra KN, MKR og KUI møttes den 27.11.03 for å drøfte saker av felles interesse og for å revidere samarbeidsavtalen mellom Den norske kirke og Kirkens Nødhjelp. (Se vedlagte referat for nærmere informasjon om sakene som ble tatt opp på møtet).

Det er nå utarbeidet en revidert utgave av den tidligere samarbeidsavtalen. Avtalen er sendt KN som har godkjent denne. Avtalen er klar for undertegning etter endelige godkjenning av MKR.

2. Representasjon ved biskop i Kirkens Nødhjelps representantskap

Bispemøtet (BM) vedtok i 2003 at deres representasjon i KNs representantskap skulle opphøre. Imidlertid har både MKR og KN uttrykt et sterkt ønske om at en av Dnks biskoper fortsatt skal være representert i KNs representantskap, og KN har også vært i kontakt med BM om saken.

BM går derfor inn for MKRs forslag om at BMs tidligere representant til KNs representantskap skal overføres til KMs "kvote", slik at denne øker fra seks til sju representanter, og at denne representanten kan være en biskop.

Forslag til vedtak:

1. MKR tar referatet fra møte mellom KN/MKR/KUI 27.11.03 til orientering.
2. MKR vedtar den fornyede samarbeidsavtalen mellom Den norske kirke og Kirkens Nødhjelp.

3. MKR støtter BMs forslag om at BMs tidligere representant til KNs representantskap skal overføres til KMs "kvote", slik at denne øker fra seks til sju representanter, og at denne representanten kan være en biskop. MKR oppfordrer KN om å ta dette inn i sine statutter.

REFERAT FRA MØTE MELLOM KN/MKR/KUI 27.11.03

Til stede:

Fra KN: Atle Sommerfeldt, Gunstein Instefjord, Knut Christiansen, Leila Valvik Raustøl

Fra MKR: Olav Fykse Tveit, Vebjørn Horsfjord, Stephanie Dietrich, Anne-Grete Larsen, Estrid Hessellund og Liv Janne Dehlin

1. Samarbeidsavtale mellom KN og MKR

Følgende forandres i forhold til den nåværende avtalen:

- Under pkt. 5:

e) "og moralsk" strykes i overskriften

Følgende underpunkt føyes til:

i) Forbruk og rettferd

Tekst v/AGL (se den rev. avtalen)

j) Hiv/aids

Tekst v/ESH (se den rev. avtalen)

k) Religionsdialog

Tekst v/VLH (se den rev. avtalen)

- Under pkt. 8:

Følgende erstatter 2. avsnitt:

Det skal i løpet av juni hver år avholdes et møte om strategier, årsplaner og konkrete samarbeidstiltak.

Tredje avsnitt strykes.

- Ny tekst under pkt. 9: "Varighet av avtalen":

Avtalen er løpende, men tas opp til vurdering ved behov og minimum hvert 4. år.

2. Forholdet til KV/LVF

Vi drøftet ny struktur i forhold til LVF/KV, og KN/MKR vil samarbeide om dette spørsmålet fram til sine styremøtet i februar.

Det bør innkalles til et møte **22. januar kl 1500** (i etterkant av MKR/AU-møtet) der Atle Sommerfeldt, Thor Bjarne Bore, Ingrid Vad Nilsen, Helge Aarseth, Trond Bakkevig, og Olav Fykse Tveit deltar. MKR inviterer.

3. Religionsdialog

Mens MKR arbeider med dialog, er KN mer opptatt av diapraaksis: Felles handling for rettferd og fred.

KN har planer om å engasjere Stig Utne i halv stilling etter jul på et 3-årig budsjett (World Conference on religion and Peace -WCRP-prosjektet). Han vil da representere KN.

4. Changemaker

- a) Aksjonsformen i forbindelse med demonstrasjonen utenfor St. Olav ble diskutert. Det var enighet om å ”parkere” diskusjonen om helgedagsfreden og konsentrere seg om det egentlige anliggende, nemlig kampen mot aids og at den katolske kirke ikke godtar bruk av kondomer som et middel i kampen mot hiv/aids.
- b) I forbindelse med HIV/Aids vil Changemaker kunne brukes i kursing av menighetsansatte. Det er laget en ressurspakke. Flere bispedømmer har sammen med KN laget en konfirmantbrosjyre. Viktig at denne kommer hjem til dem og ikke bare deles ut i kirkene og på skolene. KN er interessert i å bidra til en Changemaker-stilling i Borg Bispedømme til arbeid blant ungdom og konfirmanter. Changemaker ønsker også å rekruttere ungdom til fasteaksjonen.
- c) Tema for neste Ungdommens Kirkemøte vil være ”Økumenikk og ungdom”. Ungdomskonsulenten i KR vil arbeide med å inkludere også Changemaker arbeid på møtet. De kan også kobles til LVF og KV.
- d) Når det gjelder uttalelser/opprop fra Changemaker, er det klart at verken KN eller MKR alltid kan skrive under på disse. Det er viktig at Changemakerforstår at vi har ulike måter å arbeide på. Men Changemaker har fått beskjed om å ta kontakt med MKR v/KISP i en del internasjonale spørsmål. I en del tilfeller kan en samarbeide om slike spørsmål.

5. Hiv/aids-saken

I KM-vedtaket bes MKR om å ta kontakt med diverse samarbeidspartnere for å undersøke mulighetene for å mobilisere til økt frivillighet i kampen mot aids, både hjemme og ute. Komiteen sier i sine merknader at ”det er viktig å utnytte eksisterende nettverk og ikke bygge opp parallelle strukturer. Kirkens Nødhjelp har allerede et nettverk på plass som kunne være kjernen i et slikt opplegg.” Dettemå følges opp. Videre ber KM Mellomkrikelig råd ta initiativ til en felles drøftelse med andre kirke- og livssynssamfunn, bistands- og misjonsorganisasjonene o.a. med relasjoner til kirker i Sør og Øst om hvordan en dialog med disse kirker kan tilrettelegges og gjennomføres. MRK tar initiativ til et slikt møte på nyåret 2004.

6. ”Forbruk og rettferd” i forhold til KISP-stillingen

Når det gjelder ”Forbruk og rettferd” arbeides det for at Anne-Grete Larsen få dette feltet inn i sin stilling neste år, sammen med Lars Ove Kvalbein, Bjørgvin, – i Hans-Jürgen Schorres permisjonstid.

7. Informasjonsarbeid

Vedr. Samarbeidsavtalen (1996) mellom KUI, FGI (Frikirkenes Globale Informasjon) og KN vil Leila og Estrid arbeide med en evt. revisjon av denne.

Ønskelig med:

- en samtale om samarbeid omkring for eksempel. Menneskerettighetssøndagen og vennskapsarbeid.
 - halvårige infomøter mellom KN, KUI, Delta Int., Frikirkenes Globale Informasjon, Bistandsnemnda m.fl.
 - avklaring av samarbeid med Kirkeinfo bl.a når det gjelder web og Medmenneske.
 - Avklaring av samarbeid innen forlagsvirksomhet (bl.a. med Verbum Forlag)
- Leila og Estrid følger opp.

8. Sri Lanka

Norwegian Inter-faith Support Initiative for Peace in Sri Lanka består – foruten Buddhistforbundet i Norge og Caritas Norge - av Mellomkirkelig råd i samarbeid med Kirkens Nødhjelp. Gruppen har fått økonomisk støtte fra Fredsplattformen. Vi vil videreføre fredsforhandlingsarbeidet som har vært drevet tidligere. Vi ønsker å benytte Stig Utne's kompetanse i denne sammenheng.

9. KNs forhold til KM

I samsvar med sakspapirene til KM ber MKR KN forandre sine statutter slik at KM oppnevner et 7. medlem av KNs representantskap. MKR vil så arbeide for at dette blir en biskop.

KN ønsker en eller annen form for rapportering om KNs arbeid inn i KM, for eksempel ved Dnks medlemmer til representantskapet til KN. Dette vil skje i alle fall gjennom behandling i MKR.

Tema for neste møte:

- Hvordan forholde oss til lokale kontakter og menigheter?
- Avtaler med Brasil og Russland
- Strategi for OVF
-
- Vennskapsmenigheter

Neste møte: **Fredag 4. juni kl 12-15.30** hos Kirkens Nødhjelp.

FORSLAG TIL SAMARBEIDSAVTALE MELLOM DEN NORSKE KIRKE OG KIRKENS NØDHJELP

Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd (MKR) og Kirkens Nødhjelp (KN) har i dag inngått følgende samarbeidsavtale:

1. PREMISSE FOR SAMARBEIDET

- a) Den norske kirke og KN har gjennom mange år hatt et utstrakt samarbeid om internasjonalt økumenisk arbeid lokalt i Norge og globalt. Det er Mellomkirkelig råd som ivaretar Den norske kirkes økumeniske og internasjonale oppgaver. I kraft av dette mandatet ivaretar MKR samarbeidet med KN på vegne av Den norske kirke. Samarbeidet med KN om urfolksspørsmål ivaretas av Samisk kirkeråd (SKR) på vegne av Den norske kirke. Dette skjer i et nært samarbeid med MKR.

Det viktigste grunnlag for samarbeid mellom MKR og KN er å finne i de to organisasjoners mandat, egenart og de oppgaver disse instanser har fått å utføre på vegne av Den norske kirkes menigheter.

- b) Mellomkirkelig råd er Den norske kirkes representative fagorgan for å samordne og fremme Den norske kirkes økumeniske og internasjonale arbeid. Samisk kirkeråd har som oppgave å ivareta Den norske kirkes arbeid med urbefolkningsspørsmål – i nært samarbeid med MKR. Rådene er oppnevnt av Kirkemøtet. Deres arbeidsoppgaver utføres blant annet gjennom det sentralkirkelige sekretariat som også betjener de tre sentralkirkelige råd Kirkerådet (KR), MKR og SKR. Hele den sentralkirkelige struktur vil derfor bli involvert i oppgavene med å realisere arbeidet innenfor denne samarbeidsavtalen. Samarbeidsavtalen vil bli gjort kjent for bispedømmerådene.
- c) Kirkens Nødhjelp er en økumenisk eid og kirkelig forankret organisasjon, som flere kirker i Norge styrer gjennom valgt representasjon. KN forstår sitt arbeid som katastrofearbeid, langsiktig bistandsarbeid og opinionsarbeid i Norge. KN er den største og viktigste organisasjon for de fleste av kirkesamfunnene i Norge for å utføre det bibelske kall til å drive internasjonal diakoni. Dette gjelder i særlig grad for Den norske kirke som gjennom vedtak i Kirkemøtet 1996 slo fast at KN skal være det viktigste instrument for Den norske kirkes menigheter, bispedømmer og sentralkirkelige organs engasjement i internasjonalt diakonalt arbeid. Dette kommer til uttrykk blant annet ved at Kirkemøtet oppnevner sine representanter til KNs representantskap direkte og ved at hvert bispedømme også er representert her. Et annet tydelig uttrykk for dette er at en stor del av de innsamlede midler til KN kommer fra Den norske kirkes medlemmer og menigheter.

Både MKR og KN har nasjonalt og internasjonalt økumenisk ansvar og engasjement. MKR ivaretar, fremmer og samordner Den norske kirkes medlemskap i de internasjonale økumeniske organisasjonene Kirkenes Verdensråd (KV), Det Lutherske Verdensforbund (LVF) og Konferansen av Europeiske Kirker (KEK) gjennom styrerepresentasjon. KN har som et kirkelig ”specialized ministry” arbeidsrelasjoner med disse organisasjoner (KVs bylaws) og rammeavtale (LVF) på feltet utviklingsarbeid og humanitært arbeid. KN utfører sitt arbeid for internasjonal diakoni gjennom egen operativ innsats, i samarbeid med bilaterale partnere, primært kirkelige, men også andre. De viktigste multilaterale samarbeidspartnere er KV, LVF, ACT-samarbeidet og regionale kirkestrukturer. KN gir også store bidrag til driften av økumeniske organisasjoner. Dette kommer i tillegg til den medlemskontingent som Den norske kirke betaler.

- d) Samarbeidet er for MKR sitt vedkommende basert på rådets statutter og Kirkemøtets føringer og for KN sitt vedkommende på KNs basis og styredokumenter. Tre viktige Kirkemøte-vedtak legger også klare føringer for samarbeid med KN omkring stikkordene bevisstgjøring, holdningsdannelse, oppbrudd fra forbrukerkultur, tilrettelegging av handlingsalternativer og solidarisk spiritualitet. Det gjelder "Forbruk og rettferd" i 1996, "Urfolk i den verdensvide kirke" 1997 og "Den norske kirkes menneskerettighets-engasjement" fra 1998.

2. MÅL FOR SAMARBEIDET

Denne samarbeidsavtale bygger på de mange og gode erfaringer med samarbeid mellom MKR og KN på grunnlag av tidligere samarbeidsavtale. Partene vil videreføre dette ved å formalisere samarbeidet ytterligere og tydeliggjøre gjensidig forpliktelse og felles engasjement innenfor de felter som er nevnt i avtalen.

Samarbeidsavtalen skal sikre effektiv utnyttelse av partenes kompetanse og deres ressurser gjennom koordinering av arbeidet på flere nivå i organisasjonene.

3. FORMER FOR SAMARBEID

MKR og KN skal samarbeide på følgende måter

- Samarbeid overfor de økumeniske organisasjoner (se pkt. 4).
- Samarbeid om informasjonsvirksomhet (se pkt. 5h).
- Samarbeid overfor norske myndigheter. Dette gjelder både søknader om støtte til prosjekter og påvirkningsarbeid overfor ansvarlige politiske organer (se pkt. 5f).
- Samarbeid innenfor definerte fagfelt, der begge organisasjoner har et engasjement (Samarbeidsavtalen om Menneskerettigheter).
- Samarbeid om teologisk refleksjon omkring våre organisasjoners basis, profil og målsetting (se pkt. 5e).
- Spesielle samarbeidsavtaler og -prosjekter innenfor visse geografiske regioner (se pkt. 6).

4. SAMARBEID OVERFOR ØKUMENISKE ORGANISASJONER

MKR og KN vil legge vekt på å samarbeide om å utvikle sine relasjoner til de økumeniske organisasjoner hvor Den norske kirke er medlem. De viktigste er KV, LVF og KEK.

Samarbeidet skjer ved å:

- koordinere policy-arbeidet overfor organisasjonene og identifisere arenaer hvor dette arbeidet foregår (råd, kommisjoner, ad hoc møter, ACT etc.)
- bidra til at de internasjonale økumeniske organisasjoner er økonomisk bærekraftige
- faglig støtte til Den norske kirkes representanter i de styrende råd og komiteer
- koordinere deltagelse i viktige møter som gjelder begge parters arbeidsfelt
- holde nær kontakt med norske stabspersoner i det økumeniske senteret i Geneve.

5. SAMARBEID INNEN SPESIELLE FAGFELT

En viktig forutsetning for samarbeid innen spesielle fagfelt er ønsket om å få til en bedre ressursutnyttning og kapasitetsutvidelse. Det vil naturlig variere fra år til år hvilke fagfelt som vil stå mest sentralt i fokus for det faglige samarbeidet.

Samarbeid innen de spesielle fagfelt som her listes opp skal ha tre overgripende perspektiver . Disse nevnes ikke spesielt, men skal spesielt søkes ivaretatt i realiseringen av samarbeidet:

Ungdoms deltakelse og perspektiv

Kvinneres deltakelse og perspektiv

Miljødimensjonen

a) Menneskerettighetsarbeid

Samarbeidet mellom MKR og KN om menneskerettigheter skal videreutvikles i rammen av Samarbeidsavtalen mellom MKR og KN om menneskerettighetsarbeid. (Strategi for samarbeid mellom Mellomkirkelig råd for Den norske kirke og Kirkens Nødhjelp om Menneskerettighetene). Denne avtalen følger som vedlegg til Samarbeidsavtalen. Det kan utarbeides **samarbeidsprosjekt mellom SKR og KN om urfolk** i lys av Samarbeidsavtalen mellom MKR og KN om menneskerettighetsarbeid.

b) Freds- og forsoningsarbeid

MKR og KN skal vurdere hvordan organisasjonene best mulig kan arbeide for å skape fred og forsoning i land og regioner hvor KN eller Den norske kirke har kontakt med kirker og/eller religioner. Begge parter skal søke å bruke hverandres kompetanse og ressurser. Kontakter og samarbeidskanaler skal stilles til rådighet for hverandre når det er hensiktsmessig.

MKR og KN har hver på sin måte bygd opp og samlet kunnskap og erfaring om slikt arbeid; KN ut fra sitt mangeårige arbeid i krigsherjede land og i land hvor menneskerettigheter stadig brytes; MKR gjennom samarbeid med freds- og forsoningsorganisasjoner på nasjonalt og internasjonalt plan, gjennom arbeid overfor politiske myndigheter og arbeidet i de økumeniske organisasjoner.

c) Flyktninger og innvandrere

MKR's engasjement for asylsøkere som kommer til Norge, for flyktninger og innvandreres plass i det norske samfunn og i Den norske kirkes liv og KNs engasjement for flyktninger, internt fordrevne eller i flyktningeleire i naboland, utgjør et felt hvor det er behov for utvidet samarbeid.

d) Overvinne vold

Vedtaket i KV om et "Tiår til overvinnelse av vold" forplikter både KN og Den norske kirke til å prioritere et engasjement mot en ytterligere voldeliggjøring av samfunnet og av individers og stateres måter å løse konflikter på. Samarbeidet om KVs Tiår vil kunne omfatte tiltak på et bredt felt fra kontroll av håndvåpen til diakonalt arbeid for ofre for voldsovergrep.

e) Åndelig fornyelse

Kirkemøtet 1998 vedtok at åndelig fornyelse skal være et hovedfokus for menighetenes liv i årene som kommer rundt årtusenskiftet. KN arbeider utfra ønsket om ”mobilisering for moralsk handling”. Utfra disse ansatser skal Den norske kirke og KN samarbeide om å legge til rette for at menigheter og kirkelige institusjoner kan fornyes i sin tro og sitt liv gjennom møte med andre kirkers erfaringer og teologi. Samarbeid om å samle inn og bruke liturgisk stoff fra den verdensvide kirke i norsk gudstjenesteliv er her en spesielt viktig oppgave. Dette arbeid må drives med tanke på begge organisasjoners økumeniske målsetting i Norge.

f) Beslutningspåvirkning

MKR og KN skal samarbeide om beslutningspåvirkning av politiske myndigheter, næringsliv og organisasjonsliv i Norge og koordinere sin beslutningspåvirkning for øvrig, gjennom deltakelse i det internasjonale økumeniske nettverk og internasjonale organisasjoner.

g) Vennskapskontakter

Både MKR/KUI og KN søker gjennom sin virksomhet å styrke fellesskapet i den globale kirke. Dette skjer bl.a. gjennom vennsaps- og utvekslingsavtaler. De to partene plikter å holde hverandre informert om arbeidet på dette feltet og søke samarbeid om slike formål.

h) Informasjonsarbeid

Både MKR/KUI og KN har et viktig ansvar for at informasjon om forhold i andre deler av verden formidles på en adekvat måte til den norske opinion. Kirkens Informasjonstjeneste betjener de tre sentralkirkelige råd og er et viktig redskap i dette informasjonsarbeidet. Kirkeinfo bidrar også med informasjon ut til menighetene og prestekontorene om aksjoner, appeller og initiativ fra KNs side. Menighetenes behov for utvidet kunnskap om andre kirkes situasjon er i denne sammenheng av særlig betydning.

i) Forbruk og rettferd

Både KN og MKR/KUI er involvert i miljø- og forbruksspørsmål. Etter Kirkemøtet i 1996 omtales gjerne dette temaområdet som Forbruk og rettferd, noe som bidrar til å rette fokus mot den viktige fordelingssiden ved dette spørsmålet. I den norske handelskampanjen som for alvor sparkes i gang i 2004, samarbeider MKR og KN. Det er også viktig til enhver tid å holde hverandre informert om egne tiltak på dette feltet, og å søke samarbeid om fellestiltak i størst mulig grad. Også KNs ungdomsorganisasjon Changemaker vil spille en samarbeidende rolle i forebyggings- og informasjonsarbeidet, spesielt i Norge.

j) Hiv/aids

Både KN og MKR/KUI er involvert i den globale og nasjonale hiv/aids-utfordringen. Etter KM-saken 2003 er det relevant å øke samarbeidet og styrke nettverksfunksjonene til både kirkepartnere i Sør og til norske menigheter og organisasjoner. Det er viktig til enhver tid å holde hverandre informert om egne tiltak på dette feltet, og å søke samarbeid om fellestiltak i størst mulig grad. Også KNs ungdomsorganisasjon Changemaker vil spille en samarbeidende rolle i forebyggings- og informasjonsarbeidet, spesielt i Norge.

k) Religionsdialog

Møte mellom kristendom og andre religioner er en utfordring som blir stadig viktigere i Norge, og som Mellomkirkelig råd beskjeftiger seg stadig mer med. På mange av de steder KN og våre søsterkirker virker, har religionsmøtet preget samfunnet i lang tid. Mange steder lever religionene fredelig side om side, noen steder er religiøse motsetninger en del av voldelige konflikter. Stadig oftere erkjennes det at dialog mellom religionene og mellom religiøse ledere kan være viktig både i arbeid for fred og forsoning og for å gi legitimitet til langsiktig utviklingsarbeid. Overfor opinionen og myndighetene i Norge kan kirkene bidra med et språk og en forståelseshorisont som anerkjenner religionens store betydning. KN og Mellomkirkelig råd kan samarbeide om konkrete dialogtiltak og skal utveksle kompetanse på disse spørsmålene også med sikte på å bringe erfaringer fra andre deler av verden til Norge.

6. REGIONSAVTALER

Innenfor rammen av denne samarbeidsavtalen kan det utarbeides regionsavtaler mellom MKR og KN. Det forutsettes at slikt samarbeid er basert på de respektive organisasjoners regionale planer.

Disse avtalene vil følge denne rammeavtalen som vedlegg.

7. ØKONOMI

For dette yter KN et årlig administrasjonstilskudd til de sentralkirkelige råd ved MKR og Kirkeinfo på kr. 150 000 pr år. Administrasjonstilskuddet gis som et generelt tilskudd på bakgrunn av de tjenester som MKR gjør for KN i de internasjonale økumeniske organisasjonene, først og fremst i KV, LVF og KEK.

8. GJENNOMFØRING AV AVTALEN

Samarbeidet operasjonaliseres blant annet gjennom at MKRs statutter gir KN en ex-officio plass i rådet og at KN er invitert som observatør i Nasjonalkomiteen for LVF i Norge. Likeledes gjennom regelmessige generalsekretær-møter, løpende kontakt mellom fagkonsulentene i de sentralkirkelige råd og i KN og gjennom samordning av arbeid med årsplaner og måldokument.

Det skal i løpet av juni hvert år avholdes et møte om strategier, årsplaner og konkrete samarbeidstiltak.

Denne avtalen forhindrer ikke at KN og MKR kan samarbeide på andre måter og om andre felt enn det som er nevnt her. Det kan f.eks søkes om økonomisk støtte fra KN til prosjekter i regi av de sentralkirkelige råd og/eller nemnder. Det skjer på de premisser som er nevnt i §1.

Avtalen kan endres etter drøftinger mellom partene.

9. VARIGHET AV AVTALEN

Avtalen er løpende, men tas opp til vurdering ved behov og minimum hvert 4. år.

10. UNDERTEGNING AV AVTALEN

Denne samarbeidsavtalen vedtas av Mellomkirkelig råd og av Kirkens Nødhjelps styre og underskrives av generalsekretærene, som ansvarlige for at samarbeidsavtalen realiseres.

Oslo, dato for undertegning

Ingrid Vad Nilsen
Leder Mellomkirkelig råd

Atle Sommerfeldt
Generalsekretær Kirkens Nødhjelp

Vedlegg

STRATEGI FOR SAMARBEID MELLOM MELLOMKIRKELIG RÅD FOR DEN NORSKE KIRKE OG KIRKENS NØDHJELP OM MENNESKERETTIGHETENE

Kirkens Nødhjelp (KN) og Mellomkirkelig Råd (MKR) har sterke forpliktelser til å arbeide for fremming av menneskerettigheter gjennom å støtte kirker i det internasjonale økumeniske nettverket som vi er en del av. Dokumentet er forankret i samarbeidsavtalen mellom KN og MKR, og bygger videre på det som kommer fram her.

Strategien tar som utgangspunkt at menneskerettighetene ikke kan ses isolert fra de globale politiske og økonomiske strukturer, uten at dette tar ansvaret bort fra myndighetene. Som medlemmer i det internasjonale fellesskap, ligger det betydelige forpliktelser på statens myndigheter. KN og MKR understreker at menneskerettigheter regulerer forholdet mellom myndigheter og individer, og at myndighetene har ansvar for å respektere, sikre og fremme menneskerettighetene uten forskjellsbehandling.

Strategien ser på menneskerettighetene som udelelige, og understreker sammenhengen mellom ulike menneskerettighetskonvensjoner. KN og MKR understreker at konvensjoner som er ratifisert av stater må forplikte også ikke-statlige aktører, og støtter arbeidet for humanitære minstestandarder i krig og konflikt, samt forsøket på å vedta internasjonale etiske regler for næringsvirksomhet.

Strategien erkjenner at menneskerettigheter ikke kan ses isolert fra verken freds- og forsoningsinitiativer, eller fra behovet for å kjenne sannheten om krenkende handlinger. Samtidig skal KN og MKR være de første til å innrømme at mellom disse prosessene trenger det ikke være noen gjensidig forsterkende effekt; de kan tvert i mot komme i konflikt med hverandre.

Strategien understreker forankringen i det kristne budskapet som grunnleggende både for KN og MKR sin virksomhet. Jesu radikale budskap om rettferdighet og troen på at Gud er tilstede i hele sin skapning, og særlig i de menneskene han har skapt i sitt bilde, forplikter kirken til å arbeide for at alle skal få realisert sine menneskerettigheter.

Strategien bringer tilbake til KN og MKR erfaringer våre søsterkirker har gjort i forhold til arbeid for menneskerettigheter, samt den refleksjonen dette har avstedkommet i de økumeniske fora Kirkenes Verdensråd (KV) og Det Lutherske Verdensforbund (LVF), samt regionale kirkeråd som Konferansen for Europeiske Kirker (KEK), All-African Council of Churches (AACC) og Consejo Latinoamericano de Iglesias (CLAI).

BAKGRUNNSMATERIALE FOR STRATEGIEN

Strategien bygger videre på eksisterende tenkning og vedtatte planer for både KN og MKR. Den virksomheten som strategien omhandler, er allerede forankret innenfor de to organisasjonenes virksomhet.

Begge organisasjonene er seg sin rolle bevisst som formidler av ønsker fra den verdensvide kirke. De to organene har imidlertid ulike funksjoner. KN opererer innenfor en bistands- og internasjonal diakoni-sammenheng. MKR er det representative organet for å formidle ønsker fra søsterkirker til norske myndigheter.

KNs Globale Langtidsplan (GLTP) 1995-1999 "...skal være retningsgivende for alle andre planer i organisasjonen." Ni strategiske satsinger er vedtatt, der *menneskerettigheter, fred og forsoning* er det mest relevante punktet for dette dokumentet. Sentralt her er at mennesker skal settes i stand til å forbedre sin situasjon. Det gjentas også at KN vil "...arbeide for kanaler / areaner for prosesser knyttet til fred og forsoningsarbeid mellom grupper i konflikt." Dette er et område hvor KN har betydelig erfaring og kompetanse.

Etter at det er fastslått at KN skal "...delta i og styrke det økumeniske globale nettverk" og bidra til "...utvikling av lokale parters handlingsevne", presiseres det at KN under visse omstendigheter kan spille en mer aktiv rolle enn det virksomheten for øvrig legger opp til. Det heter således at "...i noen situasjoner vil KN engasjere seg utover partnersamarbeidet der spesiell kompetanse ligger til rette for et FF (fred og forsoning) engasjement."

MKR, som en del av de sentralkirkelige rådene i Den norske kirke, arbeider innenfor et fireårig Mål- og Strategidokument 1997-2000, som ble vedtatt på Kirkemøtet 1996. Dette dokumentet definerer som et sentreringspunkt for det internasjonale arbeidet til Den norske kirke følgende, som ett av fem hovedmål for hele virksomheten: "Den norske kirke skal være en tjenende kirke, som arbeider for fred, rettferdighet og vern om skaperverket."

Som et delmål heter det blant annet i Mål- og strategidokument 1997-2000: "Delta i arbeid for fred, rettferd og stryking av menneskerettighetene, deriblant urbefolkningens rettigheter." Det er uttrykt at KN fortsatt skal være en sentral samarbeidspartner i dette arbeidet, innenfor det internasjonale kirkefelleskapet.

Utredningene "For menneskelivets skyld" (J.O. Henriksen; oppdrag fra Kirkemøtet; 1988) og "Human rights - peace - reconcilliation - Lessons learned" (S. Føyn (KN); 1996), samt samarbeid innenfor Det norske menneskerettighetsfond, har gitt grunnlag for økt refleksjon i de to organisasjonene om viktigheten av å arbeide rettighetsorientert i internasjonale spørsmål.

STRATEGISKE SATSINGSOMRÅDER

Kirkene er tilstede mens sivilbefolkningen rammes av overgrep og kriger. De har en forankring lokalt, og fungerer som den viktigste sivile sektoren for å formidle kontakt mellom mektige og avmektige. Denne kontinuiteten, sammen med det faktum at den globale kirke er verdens største integrerende nettverk, gir kirkene en betydelig rolle i arbeid for menneskerettigheter, forsoning og rettferdighet.

Seks satsingsområder er identifisert som sentrale, for å nå de målene som allerede er definert innenfor KN og MKRs strategiarbeid. Det erkjennes at disse målene under enkelte omstendigheter kan komme i konflikt med hverandre. Videre understrekes at erfaringer gjort av en kirke i ett land, er relevante også for andre kirker. Dette arbeidet kan også styrke samholdet mellom kirkene.

De prioriterte oppgavene er basert både på KN og MKRs egne erfaringer, erfaringer fra menneskerettighetsarbeid innenfor FN-systemet, eller som svar på programsatsinger innenfor de internasjonale økumeniske organisasjonene. "Programme to Combat Racism" fra 1969 og "Programme to Overcome Violence" fra 1997, der også "small arms initiative" vil finne sin forankring, er to slike programsatsinger, men også problemet med straffefrihet har kirken arbeidet med i lang tid. Forsoningsarbeidet bygger på lang erfaring.

De seks strategiske satsingsområdene vil bli forsøkt implementert i de landene hvor behovet er størst. KN og MKR skal bidra til at kirkene og deres medlemmer kan arbeide for:

- 1. Kjennskap til og bevissthet i forhold til menneskerettighetene innenfor FNs tiår for utdanning i menneskerettighetene, særlig hos kvinner, barn og urfolk.*
- 2. Mulighet til å påvirke egen livssituasjon, ved å legge til rette for å delta i vedtaksprosesser, og gi adgang til og innsyn hos politiske institusjoner.*
- 3. Dialog og forsoning mellom parter, særlig i tidlige faser av konfliktforløp, der forsoningen skaper anger og ønske om å fjerne konfliktstrukturer*
- 4. Kanaler for å la sannheten om overgrep og maktmisbruk komme fram - for å gi ofrene oppreisning og ny start og skape et samfunn uten konflikt og splittelse*
- 5. Aktivisere kirkene i kampen mot våpenspredning, spesielt mot ukontrollert spredning av håndvåpen.*
- 6. Bevissthet om kirkens rolle som en motkultur mot voldeliggjøring av samfunnet, forankret i et evangelium om fred og rettferd.*

SAMARBEIDET MELLOM KN OG MKR

KN er de protestantiske kirkene sitt redskap for internasjonal diakoni, og eies av disse kirkene. Den norske kirke har den største representasjonen i representantskapet til KN. Både KN og MKR arbeider for å styrke vennsksrelasjoner mellom norske menigheter og kirker i sør. det er derfor naturlig at det foregår et utstrakt samarbeid mellom kn og mkr, og den nylig gjennomdrøftede samarbeidsavtalen utgjør basisen for disse relasjonene.

KN arbeider i land der menneskerettigheter brytes, og KN driver mye av sin virksomhet under krig og uro. Strid om politiske rettigheter som organisasjonsfrihet og ytringsfrihet har et betydelig konfliktpotensiale. mangel på realisering av sosiale og økonomiske rettigheter vil også skape uro, og uheldige prioriteringer fra myndighetene vil ofte være en foranledning.

Samtidig skal KN først og fremst være til hjelp for de lidende, og må i visse tilfeller vokte sine ord overfor regimet for å unngå å bli kastet ut av landet eller i det minste få dårligere arbeidsvilkår. I land der det ikke er kirkene som er samarbeidspartnere, som i enkelte muslimske land, har også KN stort potensiale. Alt dette betyr at KNs politiske arbeid med menneske-rettigheter også må ses i lys av den øvrige virksomheten i det aktuelle området.

Resultatet av dette kan i enkelte tilfeller være at MKR er mer egnet til å arbeide politisk med menneskerettighetene. Et slikt arbeid kan skje på vegne av og gjennom det internasjonale kirkefellesskapet. MKR vil ikke ta opp forhold vedrørende menneskerettigheter eller forsoning i et land uten at kirkene i dette landet ber om dette. Dersom kirkene - av ulike årsaker ikke vil vedkjenne seg at det foregår overgrep, er det umulig for MKR å arbeide "bak ryggen" på kirkene.

KNs rolle som "agency" - i stadig større grad ved å støtte lokale kirker som har det operative ansvaret - vil også ha sin forankring innenfor det internasjonale kirkefellesskapet. KN er representert - SOM "AGENCY" - på generalforsamlinger til KV, LVF, CLAI og AACC. Action of Churches Together (ACT) er et samarbeid mellom LVF og KV for humanitær bistand, der KN er tungt inne. Som agency har KN regionale representanter, noe Den norske kirke normalt ikke har, med unntak av Sjømannskirken / Norsk kirke i utlandet.

En viktig arena for koordinering av menneskerettighetsarbeid foregår innenfor Det Norske Menneskerettighetsfond (Fondet), der også fem andre organisasjoner er med i styret, i tillegg til at UD deltar som observatør. Siden MKR i treårsperioden vil være vertsorganisasjon for Fondet, OG KNs representant sitter som styreleder i 1998, bør samarbeidet mellom KN og MKR videreføres innenfor Fondets arbeid. Videreføring av slik støtte - også overfor kirker i sør - forblir en viktig satsing innenfor menneskerettighetsarbeidet.

OPERASJONALISERINGER AV DE FEM SATSINGSOMRÅDENE

1. Utdanning: Nasjonalt og lokalt:

- Bidra til at menneskerettighetsundervisning blir en del av almenn kristen opplæring, og lage relevant litteratur for dette.
- Sikre at kirker kan iversette programmer innenfor rammen "utdanning for fred"

Internasjonalt:

- Gi anledning for urfolk å være representert i internasjonale fora der menneskerettigheter diskuteres, og styrke nettverk mellom urfolk.

2. Påvirkningsarbeid: Nasjonalt og lokalt:

- Sikre regularitet i dialogen mellom kirke og politiske myndigheter, og avholde konsultasjoner eller etablere kirkelige granskingskommisjoner i viktige spørsmål.
- Søke samarbeid med kirker som er lite engasjert i menneskerettigheter i eget land, og bidra i en bevisstgjøringsprosess, sammen med andre kirker i regionen.

Internasjonalt:

- Etablere kanaler som sikrer åpenhet overfor internasjonale fora og deres representanter i landet, også internasjonale finansinstitusjoner.

3. Forsoning: Nasjonalt og lokalt:

- Skape møteplasser mellom stridende parter, gjerne i kirkerommet.
- Etablere "conciliation commissions" til å gå i dialog med de stridende parter.

Internasjonalt:

- Legge til rette for åpne samtaler rundt kirkenes erfaringer, opp mot både internasjonale kirkelige og politiske organisasjoner.

4. Sannhet og rett: Nasjonalt og lokalt:

- Søke å etablere offentlige sannhetskommisjoner, eller eventuelt kirkelige, dersom motstanden fra myndighetene viser seg å være for sterk.
- Med en diakonal tenkning fokusere på ofrene, og bygge på deres erfaringer.

Internasjonalt:

- Arbeide fram internasjonale retningslinjer for å håndtere straffefrihet.

5. Våpenspredning: nasjonalt og lokalt:

- bidra til å skape holdninger for handling mot spredning av våpen

internasjonalt:

- påvirke forhandlinger om våpenbegrensning regionalt / globalt.

6. Evangelium: Nasjonalt og lokalt:

- Formidle et universelt, ikke-ekskluderende evangelisk budskap.
- Videreføre arbeid med rasisme- og voldsbekjempelse innenfor kirkene.

Internasjonalt:

- Initiere forskning på kristen etikk og spiritualitet som grunnlag for fred.

DEN NORSKE KIRKE

Bispemøtet

Mellomkirkelig råd
her

KIRKERÅDET MELLOMKIRKELIG RÅD SAMISK KIRKERÅD	
19 JAN. 2004	
Til:	OFT
J.nr.:	04/76-1
Arkiv nr.:	792-0

Dato: 15.01.2004

Vår ref.: 03/8-6 KEJ

Deres ref.:

Representasjon ved biskop i Kirkens Nødhjelps representantskap

Som Mellomkirkelig Råd er kjent med, vedtok Bispemøtet i 2003 at organets representasjon i Kirkens Nødhjelps representantskap skal opphøre. Vedtaket ble fattet på bakgrunn av en refleksjon over hva som må anses som Bispemøtets oppgaver i vår nåværende kirkestruktur, og utifra en forståelse av at Kirkemøtet som det øverste representative organ i vår kirke er rette vedkommende for representasjon av den type det her dreier seg om.

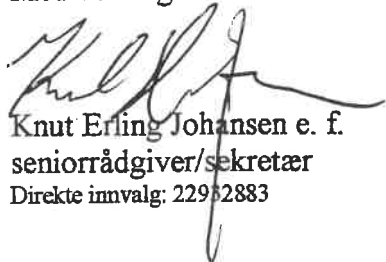
Både før og etter at Bispemøtet fattet sitt vedtak, har Bispemøtet vært i kontakt med Kirkens Nødhjelp om saken. Bispemøtet erfarer at det er av stor betydning for Kirkens Nødhjelp at en biskop fra Den norske kirke er medlem av representantskapet i organisasjonen. Bispemøtet har også fått informasjon om at representantskapet i Kirkens Nødhjelp i fremtiden vil få en større innflytelse på strategi og veivalg for organisasjonens arbeid. Denne informasjonen ble muligvis ikke tillagt tilstrekkelig vekt da Bispemøtet fattet sitt vedtak.

Bispemøtet har merket seg at Mellomkirkelig Råd – som rådgivende og forslagsstillende organ til Kirkemøtet – går inn for å overføre Bispemøtets tidligere representant til Kirkemøtets "kvote", slik at denne øker fra seks til sju representanter (jf. saksorientering til sak KM 2.7/03).

Bispemøtet vil på dette grunnlag be Mellomkirkelig Råd vurdere om én av de sju representanter som Kirkemøtet eventuelt skal oppnevne heretter, kan være en biskop. Kirkemøtet blir da oppnevningens innstans også for biskopen. Dette ville å så fall være en modell som er analog med den som gjelder for Kirkemøtets oppnevning til Norges kristne råd.

En slik ordning ville ivareta både Kirkens Nødhjelps klart uttrykte ønske og de prinsipielle synspunkter Bispemøtet la til grunn for sitt vedtak.

Med vennlig hilsen

Knut Erling Johansen e. f.
seniorrådgiver/sekretær
Direkte innvalg: 22982883

Kopi:
Kirkens Nødhjelp